

FILOZOFIJA ODGOJA

IZVORNA FILOZOFIJA I SUVREMENI SVIJET

Predavač prof. dr. sc. Fulvio Šuran

(Dormitantium Animorum Excubitor)

PREDAVANJE

BR. 1.

Filozofija i svagdašnje iskustvo

- Filozofija se uvijek pita o čovjeku i svijetu kako su nam dati u svakidašnjem iskustvu.
- Filozofija polazi od svakodnevnog iskustva kritički ga propitujući.
- Svakidašnjim iskustvom raspolaže svaki čovjek. Stoga se filozofija tiče svakoga.
- Filozofija traga za smislom čovjeka i svijeta. Ona je, stoga, čovjeku rođenjem zadana i neizbježna.

ŠTO JE FILOZOFIJA?

Rafael, Atenska škola

φιλοσοφία

Φίλος – filios (prijatelj,
ljubitelj)

Σοφία – sofia
(mudrost)

filozofija pita
zašto?

Dok znanost
kako?

Ona u stvari potječe od jednostavnih emocija naročito:

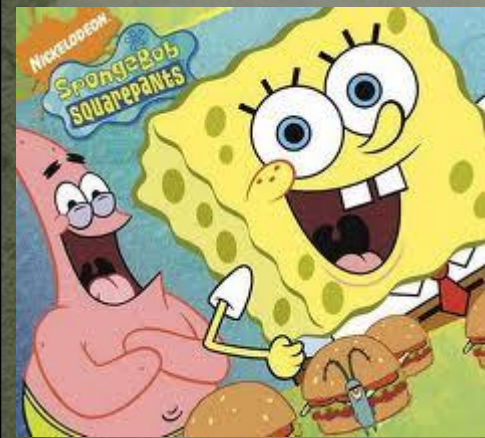

strah

užas

Filozofska se pitanja neposredno tiču svakoga. I ne samo. Mi nismo puki promatrači te vječno djetinjaste filozofske igre pitanja i odgovora, nego smo mi sami ulog u igri. Čovjek ne samo da je od rođenja osuđen na filozofiju nego je ona i univerzalna.

radost

znatiželja

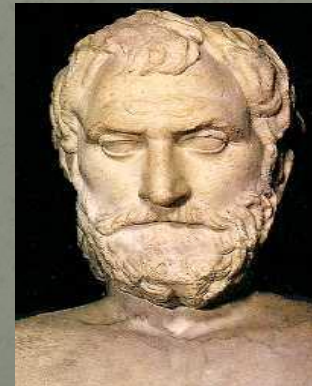
(Naj) važni izvori filozofije

Čuđenje nad onim što se drugima čini samo po sebi razumljivim.

Platon (427-347)

Sumnja (dakle strah) u sve što se u svakodnevnom iskustvu, znanostima ili objavi uzima kao prešutna pretpostavka.

Tales (624-547)

*I to u vidu zanosnog poleta
(**thaumazein**) ili*

*zapanjujuće začuđenosti
pri nepoznanicom i
htijenju da se prekorači*

određeno stanje stvarnosti.

Za to je potrebno puno ljubavi .
Simbol toga je : **Eros** – demon u potrazi za
istinom i ljepotom, jer:

Platon, dijalog Gozba

Bogovi

ne teže za mudrošću jer su mudri

“sofos”

Eros

teži za mudrošću jer je svjestan onoga što mu nedostaje

“filosofos”

Neuki

ne teže za mudrošću jer neukost u samodostatnosti

ne zamjećuje što joj nedostaje

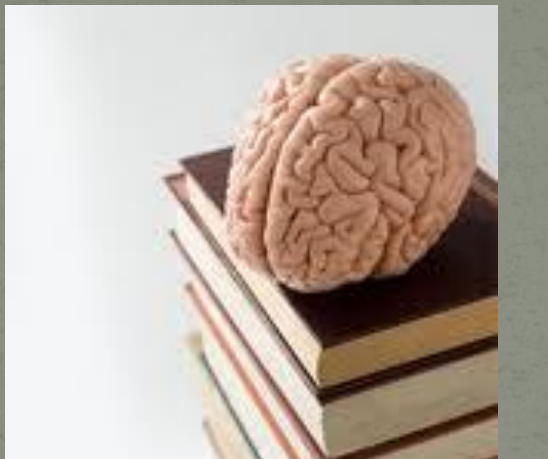
“Mnoštvo nikada neće biti filozof.”

Platon

Aristotel će kazati kako se
filozofija rađa iz
thaumazein, grčki pojam
koji označuje zadržujuće
čudenje pred nepoznatim,
pred životom.

Ako se želi saznati što je filozofija? Mora se prije odgovoriti na pitanje: **zašto filozofija**

Odgovor je jednostavan da se oslobodimo straha od smrti kao ništavilo.

U tome ću se koristiti starogrčkim mitom –
(u grčkom je jeziku najstarije značenje pojma *mythos* riječ, izreka, objava. Inače *Mythos* označuje i *samu stvar, stvarnost*. Samo će kasnije pojam *mythos* poprimiti značenje legende, basne, priče, tj. *mita*)
- o kralju **Midi**.

Priča se kako je kralj Mida dugo lovio u šumi mudrog fauna Silena, *Dionisova pratioca*, a nikako da ga uhvati. Kad mu je na kraju to i uspijelo, uporno ga počeo pitati što je za ljude najbolje, *najpoželjnije* i *najsavršenije*. Ukrućen i nepomičan, Silen šuti; no nakon poduže šutnje, prisiljen kraljevim navaljivanjem, uz grohotan smijeh faun Silen konačno i odgovori:

„bijedni i smrtni soju, sine slučaja i patnje, zašto me prisiljavaš da ti kažem ono što bi za tebe bilo najprobitačnije da nikad ne saznaš? Za tebe je ono najbolje posve neostvarivo, nedostižno: ne roditi se, ne postojati, biti ništa. A druga stvar koja bi za tebe bila poželjnija, to je umrijeti što prije“

Nepobitno je da svaki tip kulture nalazi korijen u tom 'egzistencijalnom šoku' i (posljedično) primarnoj čovjekovoj potrebi da egzorcira vlastito ništavilo (smrt) i da se obrani od tjeskobe zbog izvornog užasa od praiskonskog ništavila, koji je nastao u trenutku rođenja svijesti.

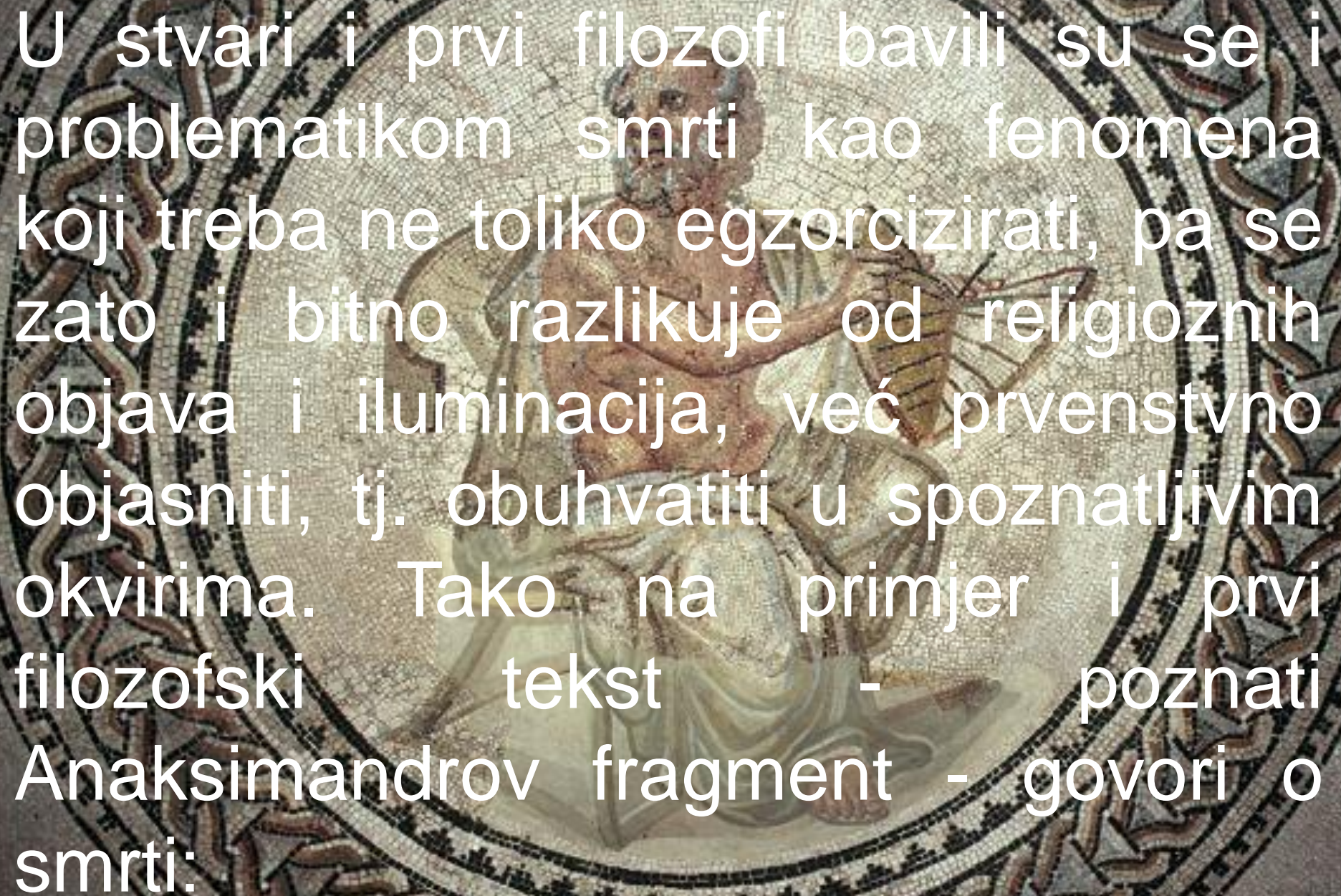
Knjiga Mrtvih

Šotenerom

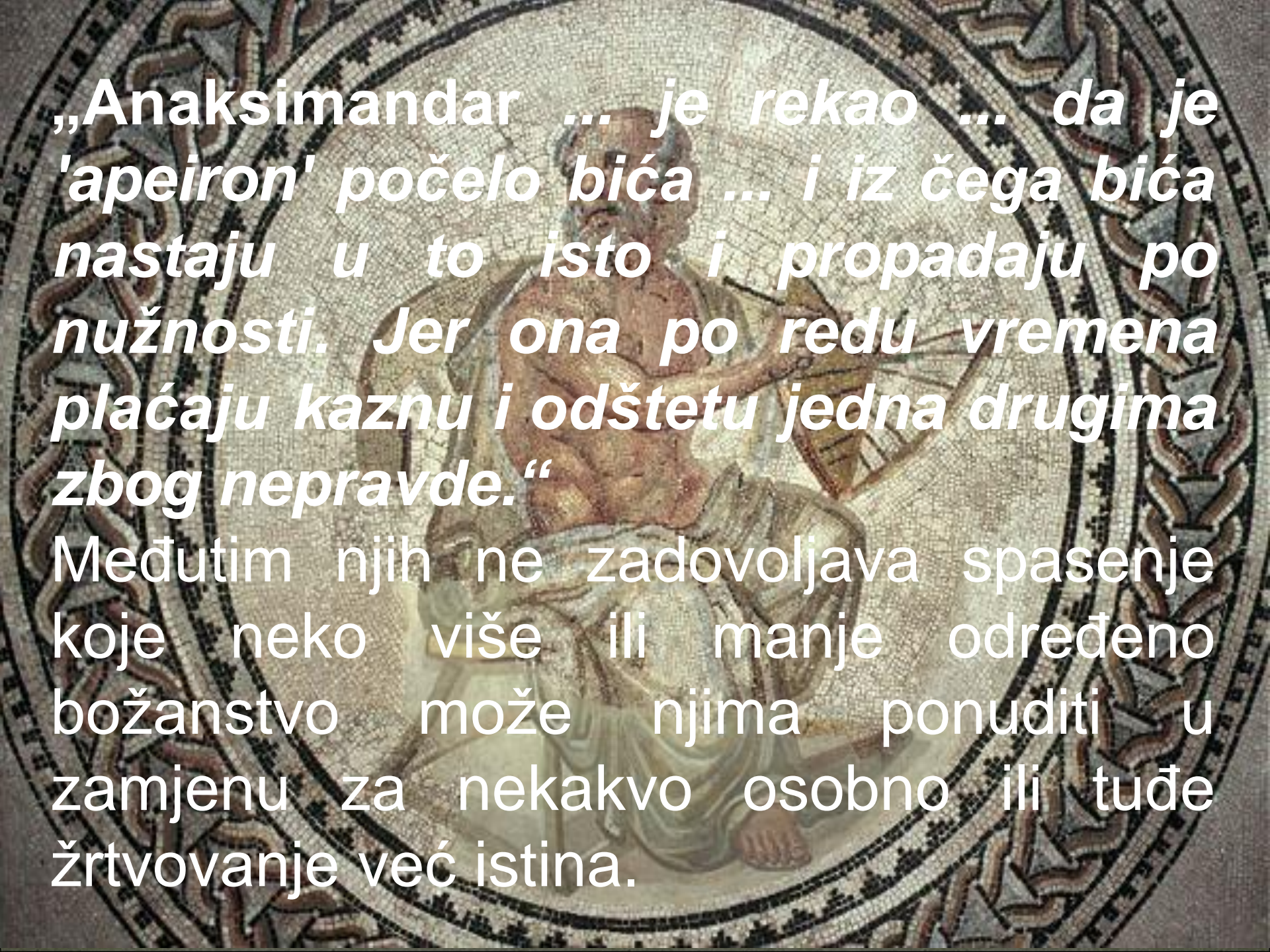
NEKRONOMIKON

Vidi na primjer

A circular mosaic depicting a seated figure, likely a philosopher, surrounded by a decorative border. The figure is seated in a chair, wearing a white robe, and holding a book or tablet. The background is a light, textured mosaic. The entire scene is enclosed within a circular border with a repeating geometric pattern.

U stvari i prvi filozofi bavili su se i problematikom smrti kao fenomena koji treba ne toliko egzorcizirati, pa se zato i bitno razlikuje od religioznih objava i iluminacija, već prvenstveno objasniti, tj. obuhvatiti u spoznatljivim okvirima. Tako na primjer i prvi filozofski tekst - poznati Anaksimandrov fragment - govori o smrti:

„Anaksimandar ... je rekao ... da je 'apeiron' počelo bića ... i iz čega bića nastaju u to isto i propadaju po nužnosti. Jer ona po redu vremena plaćaju kaznu i odštetu jedna drugima zbog nepravde.“

Međutim njih ne zadovoljava spasenje koje neko više ili manje određeno božanstvo može njima ponuditi u zamjenu za nekakvo osobno ili tuđe žrtvovanje već istina.

to stanje stvari vodi nas do :
Potresenosti

Svijest o izgubljenosti, konačnosti i
ograničenosti čovjekova bića.

Dakle potreban je dijalog, jer:

“Kada mi filozofiramo?
Očigledno tek onda kad
povedemo razgovor s
filozofima. To uključuje
da s njima pretresemo
ono o čemu oni govore.
To zajedničko
pretresanje ... To je
razgovaranje ...
Razgovaranje kao
dijalog.”

Martin Heidegger

Platonova Akademija, detalj rimskog mozaika

GNOTHI SE AUTON – SPOZNAJ SAMU SEBE!

- Filozofija
- Polazište
- Izvori
- Ljubav prema mudrosti
- Svakodnevno iskustvo čovjeka u svijetu
- Gubitak samorazumljivosti
  - čuđenje
  - sumnja
  - potresenost
- “Znam da ne znam”
- Dijalog
- Čovjekov usud

Jacques-Louis David, Sokratova smrt

“Znam da ne znam”

Sokrat

- Filozofija počinje čim nam naš “poznati”, svakidašnji svijet izgubi svoju samorazumljivost.
- Filozofija započinje pitanjem o onome naizgled neupitnom.

“Tko sam ja?”